

FCI – Standard nr 46 / 05. 05. 2003 / D

APPENZELLI ALPI KARJAKOER

(APPENZELLER SENNENHUND)

PÄRITOLU: Šveits

KEHTIVA ORIGINAALSTANDARDI AVALDAMISE

AEG:

25.03.2003

KASUTUS: : karjasaate-, karja-, valve-, kodu- ja õuekoer.
Tänapäeval ka mitmekülgne töö- ja perekoer.

FCI KLASSIFIKATSIOON:

Rühm 2

Pinšerid ja šnautserid, molossid ja šveitsi alpi karjakoerad.

Alarühm 3

Šveitsi alpi karjakoerad.

Töökatsseteta

LÜHIKENE AJALOO LINE ÜLEVAADE :

Aastal 1853 kirjeldati "Tierleben der Alpenwelt"-s esmakordselt Appenzelli alpi karjakoera kui "heledalt haukuvat, lühikarvalist, keskmisekasvulist, mitmevärvilist karjakoera", kes "oma tasakaalustatud, špitsi-tüübiga sobib ühelt poolt karja valvama ja teiselt poolt seda kokku ajama". 1898. aastal kirjeldati Appenzelli alpi karjakoera kui iseseisvat tõugu. Aastal 1895 nõudis selle tõu suur eestkostja, metsahärra Max Siber SKG-lt, et appenzelli alpi karjakoeraga tuleb midagi ette võtta. 1898 eraldas St.Galleni kantoni täitevvoim 400.- šveitsi frangi suuruse summa appenzellerite aretuse jaluletõstmiseks. SKG otsusel moodustati komisjon tõustandardi koostamiseks ja ühele Altstätteni aastalaadale toodi hindamiseks välja 9 isast ning 7 emast. Neid premeeriti aurahadega väärtuses 5.- frangist kuni 10.- frangini. Sellele järgnes juba aastal 1899 esimene rahvusvaheline koertenäitus Winterthuris, kus esitati 8 appenzellerit katseliselt klassis "alpi karjakoerad" (Sennenhunde). Tänu prof.dr. Albert Heim'i algatusele, kes huvitus väga Šveitsi karjakoertest ja sealhulgas ka appenzelleritest, loodi tõu säilitamiseks ja algupärasena hoidmiseks aastal 1906 "Appenzeller Sennenhunde Club". Sihipärane puhasaretus algas kutsikate kohustusliku kandmisega tõuraamatusse ("Appenzeller Hundestammbuch").

Aastal 1914 töötas prof A. Heim välja esimese kasutuskõlbliku tõustandardi. Algseks aretusterritooriumiks oli Appenzellimaa; praeguseks on tõug levinud üle kogu Šveitsi ja üle riigi piiride väljapoole, kus mitmetes maades kasvatuslega tegeldakse. Kujutis Appenzelli karjakoerast on praeguseks selgelt välja kujunenud ja tõug eristub selgepiirilisel teistest Šveitsi alpi karjakoeratõugudest. Kuigi appenzelli alpi karjakoer on leidnud endale palju poolehoidjaid, on aretusbaas ikkagi veel väga väike. Ainult vastutustundliku ja tähelepaneliku aretustööga on võimalik

loomulike ja väljapaistvate pärilike eelduste süvendamine ja tugevdamine.

ÜLDMULJE :

Kolmevärviline, keskmise suurusega, peaaegu ruudukujulise kehaehitusega, igas mõttes harmoonilises tasakaalus, lihaseline, nutika näoilmega koer.

OLULISED PROPORTSIOONID :

Turjakõrguse ja kerepikkuse suhe = 9 : 10,

pigem jässakam kui pikk.

Koonu- ja laubapikkuse suhe = 4 : 5.

KÄITUMINE/ISELOOM :

Elav, temperamentne, enesekindel ja kartmatu. Veidi umbusklik võõraste suhtes; äraostmatu valvur; rõõmsameelne, õppimisvõimeline.

PEA :

Kere suhtes harmoonilise suurusega, veidi kiilukujuline.

PEAPIIRKOND

Koljuosa : suhteliselt lame, kõige laiem kõrvade vahelt ja aheneb koonu suunas ühtlaselt. Kuklakühm vaid väga vähemärgatav. Mõõdukalt väljendunud otsmikuvagu.

Üleminek laubalt koonule : mõõdukalt väljendunud.

NÄOPIIRKOND

Ninapeegel : mustadel koertel on see must, havannapruunidel koertel : pruun (võimalikult tume)

Koon : keskmise tugevusega, tasaselt ahenev, kuid mitte terav, tugeva alalõuga. Ninaselg on sirge.

Mokad : kuivad ja liibuvad, mustadel koertel musta, havannapruunidel koertel pruuni (võimalikult tumeda) pigmendiga. Suunurk ei ole nähtaval.

Lõuad / Hambad : tugev, täiskomplektne ja korrapärane käärhambumus; lubatav on otsehambumus. Lubatav on üks (1) puudev või üks topelt P1 (esimene eespurihammas) ning M3 (kolmas purihammas) puudumine.

Põsed : vaid väga vaevumärgatavad.

Silmad : suhteliselt väikesed, mandlikujulised, mitte väljapungituvad, nina suunas veidi viltuse asetusega. Elav ilme.

Värv : mustadel koertel tumepruunid, pruunid havannapruunidel koertel heledamad pruunid, kuid võimalikult tumedad

Silmalaud : hästi liibuvad, mustadel koertel musta, havannapruunidel koertel pruuni (võimalikult tumeda) pigmendiga.

Kõrvad : suhteliselt kõrge ja laia asetusega, ripuvad, rahulikus olekus liibuvad lamedalt põskedele; kolmnurksed, tipust veidi ümardunud. Erutuse korral tõusevad tüvest üles ja pöörduvad ettesuunas nii, et pea koos kõrvadega omandab eest- ja pealtvaates silmatorkavalt kolmnurkse silueti.

KAEL :

Üsna lühike, tugev, kuiv.

KERE :

Tugev, kompaktne

Selg : suhteliselt pikk, tugev ja sirge.

Nimmepartii : lühike ja hästi lihaseline.

Laudjas : suhteliselt lühike, sujuvalt seljajoone jätkuna kulgev.

Rind: lai, sügav, küünarnukkideni ulatuv, markantse eesrinnaga.

Rinnakuluu ulatub piisavalt pikalt taha. Rinnakorv on ümar-ovaalse läbilõikega.

Alajoon ja kõht : vaid veidi ülestömbunud.

SABA:

Kõrge asetusega, tugev, keskmise pikkusega, kaetud tiheda karvaga, karv alapoolel veidi pikem; liikumisel keerdub laudjale tihedaks rõngaks ja hoidub külje suunas või keskjoonel. Lubatud on ka erinevates asendites allalastud saba.

JÄSEMED :

Tugevad, kuiva luustikuga.

ESIJÄSEMED

Üldmulje : hästi lihaselised, eestvaates sirge ja paralleelne, mitte liiga kitsas seis.

Õlad : labaluud on pikad ja viltuse asetusega

Õlavarred : labaluudega sama pikad või ainult veidi lühemad. Mitte liiga nüri õlaliigese nurk.

Küünarnukid : liibuvad tihedalt.

Küünarvarred : sirged, kuivad

Kämblad : Eestvaates näivad sirgjooneliselt küünarvarre pikendusena; külgvaates vaid kerge nurga all.

TAGAJÄSEMED

Üldmulje : hästi lihaselised, tagantvaates sirge, mitte liiga kitsas seis. Tõule on tüüpilised taganurgad, mis mõjuvad suhteliselt "jäikadena".

Reied : suhteliselt pikad, moodustavad koos puusaluudega (puusa-reieliiges) suhteliselt vähese nurga.

Põlveliiges : suhteliselt avatud nurgaga.

Sääred : reitega ligilähedaselt sama pikkusega või veidi lühemad. Kuivad ja hästi lihaselised.

Kannaliigesed : suhteliselt kõrgel asetsevad.

Pöiad : püstised ja paralleelse seisuga, veidi pikemad kämmaldest, mitte sisse- ega väljapoole pööratud. Lisavarbad peavad olema eemaldatud, välja arvatud

nendes maades, millistes on lisavarvaste operatiivne eemaldamine seadustega keelatud.

KÄPAD :

lühikesed, võlvunud ja tihedalt suletud varvastega ning tugevate käpapadjanditega.

LIIKUMINE :

Tugev tõuge, ulatuslik esisamm. Traavil liiguvad eest- ja tagantvaates jalad samal sirgjoonel.

KARVKATE :

KARV : kahekihiline, tihe ja liubuv. Kattekarv on tihe ja läikiv. Aluskarv tihe, must, pruun või hall; soovimatu on aluskarva läbikasv. Ainult veidi laines karv turjal ja seljal on lubatud, kuid ebasoovitav.

KARVA VÄRVUS :

Must või havannapruun põhivärv koos võimalikult sümmeetriliste pruunikaspunaste ja valgete märgistega. Väikesed pruunikaspunased märgised (laigud) silmade kohal. Pruunikaspunased märgised põskedel, rinnal (vasakul ja paremal õlaliigese piirkonnas) ja jalgadel, kusjuures pruunikaspunane jääb alati musta või havannapruuni ja valge vahele.

Valged märgised :

- hästi selge valge lauk, mis kulgeb laubalt katkematult ninaseljale ning ümbritseb koonu osaliselt või täielikult.
- valge, mis kulgeb katkematult lõuast üle kurgu rinnale.
- valge kõigil neljal käpal.
- valge sabatipp.
- lubatud on valge kuklalaik või osaline kaelus.
- läbiv kitsas valge kaelavõru on küll lubatud, kuid ebasoovitav.

SUURUS JA KEHAKAAL :

Turjakõrgus : Isased : 52 – 56 cm,

Emased : 50 – 54 cm.

Lubatavuse piirid on pluss-miinus 2 cm.

VEAD:

Igat kõrvalekallet eeltoodud punktidest tuleb käsitleda veana ja selle aste sõltub otseselt kõrvalekalde ulatusest.

- Väär sootüüp
- Väga pikk või ebaharmoniline kehaehitus
- Kerge või liiga toores luustik
- Ebapiisav lihastik
- Väga raske või väga kerge pea
- Ümar koljuosa
- Liiga tugevasti väljendunud laubalõige (üleminek laubalt koonule)
- Liiga pikk, liiga lühike, kerge, terav koon. Mitte sirge koonuselg
- Liiga tugevalt arenenud mokad
- Rohkem kui ühe P1 (eespurihamba) puudumine
- Liiga tugevasti väljendunud põsed
- Ümarad, väljapungituvad või liiga heledad silmad
- Liiga väikesed, liiga suured, eemalehoiduvad, liiga kõrgele või liiga madalale kinnitunud kõrvad
- Pehme selg, kumer selg
- Järsult laskuv või tagakõrge laudjas
- Ülestõmbunud kõht
- Lame või tünnikujuline rinnakorv; puudulik eesrind; liiga lühike rinnakuluu
- Lõdvalt keerduv saba, ainult napilt sabaüve riivav sabaots
- Ebapiisavad nurgad ees- ja/või tagajäsemel
- Väljapoole pöörduvad küünarnukid
- Pehmed randmeliigesed
- Kooskandne seis (lehmaseis)

- Piklik-ovaalsed käpad (jänesekäpp), harali varbad
- Ebakorrapärane liikumine, nt lühike ja puine samm, koondvarbaline, ristuva sammuga vmt liikumine
- Alusvilla läbikasv kattekarvast
- Värvimärgisevead :
  - *mustad pritsmed valgel,
  - *katkendlik lauk,
  - *läbiv lai valge kaelavõru,
  - *jagunenud valge rinnal,
  - *selgelt üle randme ulatuv valge (sukad),
  - *valgete märgiste puudumine käppadel ja sabatipus
- Lubatavuse piiridest üle ulatuv üle- või alamöödulisus
- Iseloomunõrkus, puudulik temperament, kerge agressiivsus.

DISKVALIFITSEERIVAD VEAD :

- Kartlikkus, agressiivsus
- Alahambumus, ülehambumus, segahambumus
- Entroopium, ektoopium
- sinised silmad, valkjad silmad ("klaassilmad")
- sirbikujuline saba (sabaots ei ulatu sabatüvest ettepoole), ilmne laskuv saba, konksuga saba
- kahekihilisest erinev karvatüüp
- kolmevärvilisuse puudumine
- mustast või havannapruunist erinev põhivärv.

Diskvalifitseerida tuleb koerad, kellel esinevad selged kehalised ebanormaalsused või käitumishälbed.

N.B.: Isastel peab olema kaks nähtavalt arenenud ja täielikult munandikotti laskunud munandit.

Maret Kärsti tõlge

saksakeelsest originaalist, august 2003.

heaks kiidetud EKL juhatuses 30.10.2003 protokoll nr 15